

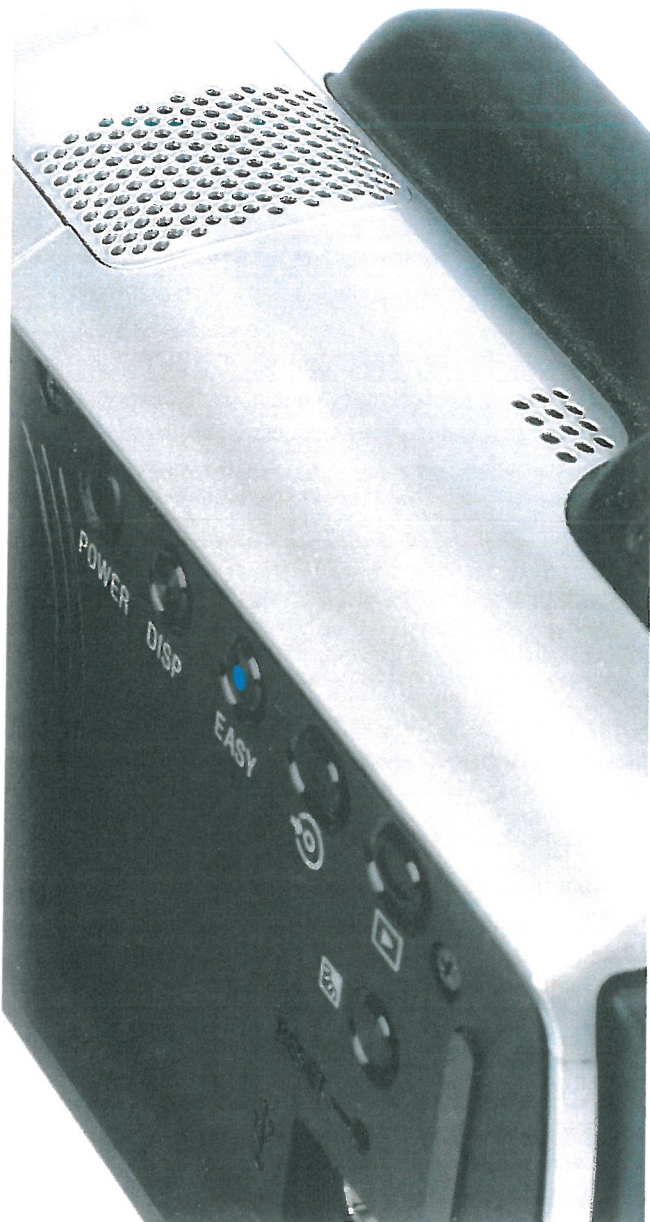

NIETS ZO EFFECTIEF ALS VIDEOBEELDEN

Videofeedback is één van de weinige methoden die de pedagogische kwaliteit op de groep verbetert. De kracht van beeld is sterker dan de theorie. Een camera op de groep is even wennen, maar laat wel feilloos zien hoe dynamisch jouw groep is en hoe jij daarin beweegt. Deze twee (waargebeurde) casussen laten zien hoe je met behulp van videofeedback kunt groeien in je vak.

TEKST **MARIANNE VELSINK** FOTO **SHUTTERSTOCK**

VOORBEELD 1: Pm'er Jessica met een dreumes en peuters

Pedagogisch medewerker Jessica werkt al tien jaar bij kinderdagverblijf Knabbel en Babbel. Vandaag komt de VIPP* ondersteuner langs. Eerst wordt er op de groep gefilmd: samen met Jonas (3 jaar), Samira (3 jaar), Senne (2 jaar) en Arvid (20 maanden) zingt Jessica liedjes, leest ze een prentenboek en speelt ze met een serviesje. Alle filmmomenten duren vijf minuten. Na het filmen gaan Jessica en de ondersteuner naar het kantoor, om een filmpje te bekijken dat een paar weken geleden is gemaakt.

Trots

In dat filmpje zitten de kinderen op het kleed. Jessica zegt dat ze goed moeten luisteren omdat ze een toren gaan bouwen. Ze laat de blokken aan de kinderen zien. 'Kijk, dit is de grootste, die moet onder. En dit is de kleinste, die moet helemaal boven. Probeer maar.' Samira schuift vier blokken naar zich toe. Senne en

Arvid pakken allebei een blok. Jonas zet de laatste drie blokken in een kleine toren voor Jessica neer. Hij kijkt op en lacht. De ondersteuner stopt het filmpje. 'Kijk wat een mooi moment: Jonas maakt een toren! En nu hij klaar is, wil hij dat met jou delen, omdat jij belangrijk voor hem bent. Kijk hoe trots hij straalt!' Jessica glimlacht en knikt: 'Goh, inderdaad, wat leuk!'

Onderzoeken

De ondersteuner zet het filmpje weer aan. Senne bekijkt een blok waarop autootjes staan afgebeeld. Jessica zegt: 'Toe maar Senne, zet jouw blok er maar op.' Senne draait het blok om en voelt er met haar vinger aan. De ondersteuner zet het beeld stil en zegt: 'Kleine kinderen onderzoeken speelgoed op hun eigen manier, zoals Senne. Ze kijkt en voelt aan het blok en is op dit moment niet zo bezig met een toren maken. Soms gaan kinderen zo op in het onderzoeken van speelgoed, dat ze je vraag niet lijken te horen.' Jessica knikt.

Eigen manier

Het filmpje gaat verder. Samira en Arvid hebben ieder een toren van twee blokjes gemaakt. Jessica zegt dat er één grote toren gebouwd moet worden, niet drie kleine torens. Ze legt uit hoe een toren het beste gebouwd kan worden: de grote blokken eerst en de kleine blokken er bovenop. De ondersteuner zet het beeld stil. 'Wij als volwassenen hebben vaak al een idee hoe een toren gebouwd moet worden. Kinderen doen dat vaak op hun eigen manier, bijvoorbeeld met alle blokken door elkaar, of zelfs ondersteboven. Je had op dit moment ook kunnen meegaan in het spel van de kinderen, want spelenderwijs leren ze dan vanzelf hoe een toren gebouwd kan worden.' Jessica zegt: 'Ja, wat maakt het eigenlijk uit, ze zijn lekker bezig en dat is dan misschien belangrijker.' De ondersteuner beaamt dit en zet de video weer aan.

Compliment

Jessica wijst naar de torens van Arvid en Samira. Arvid zegt: 'Toren!' Samira roept: 'Mooi!' en klapt in haar handen. Jessica zegt: 'Ja, goed zo, toren, Arvid, mooi. Inderdaad Samira, een mooie toren, een kleine toren.' De ondersteuner pauzeert het beeld en zegt: 'Kijk, hier doe je het heel goed! Je zegt tegen Arvid en Samira hoe mooi hun torens zijn, en dat een kleine toren ook een mooie toren is.' Jessica knikt: 'Ik zag toen dat ze zo blij waren en toen dacht ik: "Ach, wat maakt het ook uit." Dat is wat je bedoelt toch, dat ik ze hun gang laat gaan?' De ondersteuner knikt: 'En je geeft ze ook nog een compliment. Dat is fijn voor de kinderen, want daardoor groeit hun zelfvertrouwen.' Jessica glimlacht: 'Dus eigenlijk gaat het al heel goed? Leuk hoor, om te zien. Ik wist niet dat ik zo belangrijk voor ze was. Bijzonder!'

*VIPP staat voor *Video-feedback Intervention to promote Positive Parenting*

GESCHREVEN DOOR DR. CLAUDIA WERNER, CENTRUM VOOR GEZINSSTUDIES INSTITUUT DER PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN UNIVERSITEIT LEIDEN

»

VOORBEELD 2: Pm'er Rianne op een verticale groep

Pm'er Rianne en de trainer kijken samen naar beelden voor de vaardigheid begeleiden van interacties. Rianne geeft baby Jim de fles als Vera, één van de peuters komt aanlopen. Vera vraagt hoe de baby heet. 'Hij heet Jim,' zegt Rianne. Vera aait Jim over z'n hoofd en loopt weer weg. De beelden laten zien dat Rianne weliswaar goed en sensitief reageert op Vera's vraag, maar een kans onbenut laat om de interacties tussen Vera en Jim te stimuleren. Bij het bekijken van de beelden vraagt de trainer aan Rianne of zij zelf een suggestie heeft hoe ze dat zou kunnen doen. 'Ik had Vera kunnen vragen of ze Jim de fles wilde geven,' bedenkt de pm'er hardop.

Water geven

Na de training worden nieuwe filmbeelden op de groep gemaakt, die de volgende training weer bekeken worden: op de beelden zit Jim op de grond in een wipper als een andere peuter, Kiki, bij Jim gaat zitten. Rianne vraagt Kiki of ze Jim een flesje wil geven. Dat wil Kiki graag! Rianne helpt Kiki met het geven van de fles. Als Kiki het onder de knie heeft, laat Rianne haar zelf Jim de fles geven en geeft haar complimentjes: dat ze het goed doet, dat het erg lief is van Kiki en dat Jim het lekker vindt als ze een flesje van Kiki krijgt. Even later is Rianne druk bezig om kinderen uit bed te halen. Kiki die zojuist heeft geleerd hoe ze Jim een fles moet geven, gaat nu samen met een andere peuter terug naar Jim om de baby nogmaals een beetje water uit de fles te geven. De ene peuter leert nu de andere peuter hoe het flesje moet worden gegeven. De twee peuters zitten nu samen op hun hurken tegen Jim te kletsen: 'Dat vind jij lekker he?'

Sociale interacties stimuleren

Bij het zien van deze laatste beelden is Rianne heel tevreden en bovendien verrast dat het sociale gedrag dat ze één peuter leerde, wordt overgedragen aan een ander kind zonder begeleiding van de pm'er. Het is voor Rianne nu duidelijk hoe ze sociale interacties tussen kinderen kan stimuleren en wat het oplevert als ze dit doet. <

EFFECT VIDEOFEEDBACK AANGETOOND

Meerdere onderzoeken tonen aan dat videofeedback (VIPP-CC) helpt om de pedagogische kwaliteit in de kinderopvang te verbeteren.

Twee keer is er door een promovenda onderzoek gedaan naar het effect van VIPP-CC. VIPP-CC bestaat uit zes individuele bezoeken van een ondersteuner aan een gastouder of pedagogisch medewerker. Tijdens deze bezoeken worden video-opnames gemaakt van de opvoeder en de kinderen tijdens dagelijkse interacties. Naderhand worden deze beelden besproken waarbij de trainer het gedrag van de kinderen als het ware ondertelt en het beeld stilzet om er samen met de gastouder of pm'er over te praten. Op deze manier bespreekt de ondersteuner wat er al heel goed gaat en wat een opvoeder nog beter zou kunnen doen.

> In 2010 deed Marleen Groenveld onderzoek naar de effectiviteit van de training in de gastouderopvang.

Hieruit bleek dat de algemene kwaliteit en de houding van gastouders door de training verbeterde.

> In 2011 promoveerde Claudia Werner naar het effect van VIPP-CC in kinderdagverblijven en daar waren de resultaten al net zo positief. Pm'ers werden sensitiever, bijvoorbeeld tijdens gestructureerde taakjes.

Ook Katrien Helmerhorst toonde met haar promotie-onderzoek aan dat individuele videofeedbacktraining helpt om de interactievaardigheden van pedagogisch medewerkers te verbeteren. Zij onderzocht echter niet het effect van VIPP-CC, maar een speciaal voor haar onderzoek nieuw ontwikkelde videotraining: *Caregiver Interaction Profile (CIP)-training*. Helmerhorst promoveerde met haar onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam. Zij ontwikkelde met de CIP-training een iets andere formule dan de al bestaande VIB-methode. Waar VIB zich meer richt op een deel van de vaardigheden, behandelt de CIP-training zes interactievaardigheden (sensitieve responsiviteit, respect voor autonomie, structureren en grenzen stellen, praten en uitleggen, ontwikkelingsstimulering en begeleiden van interacties). Ook wordt er meer gekeken naar de aandachtsverdeling van de pm'er over de hele groep en niet naar één-op-één-interacties tussen pm'er en kind. Ook nieuw is dat er bij de CIP-training ruimte is voor het benoemen van wat er niet goed gaat. VIB gaat vooral uit van positieve feedback.

Bron: Caregiver Interaction Profile (CIP) training van het Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek (NCKO). Ontwikkeld en getoetst op effectiviteit tijdens het promotieonderzoek van Katrien Helmerhorst onder begeleiding van de hoogleraren Marianne Riksen-Walraven, Ruben Fukkink en Louis Tavecchio.

DE NAMEN VAN DE PROFESSIONALS ZIJN GEFINGEERD.